

KONFERENCE A AKTIVITY GEOGRAFŮ

Výroční konference České geografické společnosti v roce 2016 bude v Českých Budějovicích

Vážené členky a vážení členové České geografické společnosti, vážení přátelé geografie,

od loňského XXIII. sjezdu České geografické společnosti a 16. kongresu slovenskej geografickej spoločnosti konaných v Praze již uplynul rok. Dovolte mi proto, abych Vás co nejsrdečněji pozval na další výroční konferenci České geografické společnosti, která se bude konat v příštím roce v malebné jihočeské metropoli, Českých Budějovicích. Výroční konferenci bude organizovat jihočeská pobočka ČGS ve spolupráci s katedrou geografie PF JU v Českých Budějovicích, kde má pobočka již tradičně své institucionální zázemí.

Výroční konference se bude konat ve dnech **5.–7. září 2016** v prostorech kampusu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V určitém duchu tak bude výroční konference navazovat na XXI. sjezd ČGS, který se zde konal v roce 2006. Rada z nás má na tento sjezd dodnes jistě velmi pozitivní vzpomínky.

Hlavním mottem výroční konference bude „*Geografické myšlení jako aktuální společenská výzva*“. V dnešním dynamicky se měnícím světě by měla geografie hrát významnější úlohu, měla být více otevřená, kritická, aplikační a zároveň více spolupracovat s dalšími vědními obory. Doufáme, že se nám na výroční konferenci ČGS v Českých Budějovicích podaří náš vědní obor prezentovat přesně takto. V tomto duchu bude organizováno plenární zasedání a diskuze u kulatých stolů.

Kromě již tradičních přednáškových a diskuzních bloků bude součástí výroční konference další program – zasedání jednotlivých sekcí ČGS, soutěž studentských prací, exkurze po okolí atd. Naším cílem bude připravit pro všechny účastníky cenově dostupnou a smysluplnou konferenci v příjemném prostředí a přátelském duchu. Doufáme, že se nám podaří do Českých Budějovic nalákat jak erudované osobnosti naší i zahraniční geografie, tak i mladší kolegy, kteří v našem oboru teprve začínají působit. Zároveň doufáme, že výroční konference konaná v roce 2016 v Českých Budějovicích bude mít stejně pozitivní ohlasy jako konference předchozí. Těšíme se na viděnou v Českých Budějovicích.

*Za organizační výbor konference
Stanislav Kraft*

„Kameny se valí na Chrudim“ – 3. Konference národních geoparků

Ve dnech 22.–24. května 2015 se konal již 3. ročník Konference národních geoparků, tentokrát s podtitulem „Kameny se valí na Chrudim“. A jak už podtitul napovídá, hostitelským městem byla Chrudim ležící v Národním geoparku Železné hory. Konferenční prostory vznikly v Muzeu barokních soch, které vytvořilo netradiční atmosféru pro řadu zajímavých konferenčních příspěvků. Ty pokryly pestrou škálu témat, od ochrany geologického dědictví, přes geoturistické programy, geopedagogiku, interpretaci a popularizaci geologie až po metody vyhodnocování návštěvnosti geologických lokalit. Nechyběly ani příklady dobré praxe produktů z českých geoparků, z geoparku německého i geologicky zajímavých míst v jižním Polsku. Po skončení odborné části konference byl připraven bohatý doprovodný program reflektující jedno z klíčových poslání geoparků – program byl zaměřen na ukázkou možností interpretace informací širší veřejnosti a do celého postkonferenčního programu byly zapojeni místní obyvatelé! Večerní program zahrnoval muzejní noc s vernisáží výstavy v Regionálním muzeu a koncert skupiny Rolling Stones Revival, v němž lze ostatně nalézt také určitý způsob interpretace. Následující den proběhl kamenický a šperkařský jarmark, kde nabízeli své produkty regionální producenti a návštěvníci se mohli do některých činností aktivně zapojit (např. vyzkoušet si opracovávání kamene, odlít sádrového trilobita, namalovat turistickou značku apod.). Velký ohlas nejen u dětí, ale i u dospělých mělo první chrudimské rýžování drahých kamenů v tamějším náhonu. Program pokračoval exkurzí po geoturistických lokalitách v rámci geoparku. Bylo možné navštívit Muzeum kamene a obuvnictví ve Skutči, lom na opuku v Příbylově či Záchranou stanici a ekocentrum Pasíčka. Tato konference svým doprovodným programem spojila odborníky a místní obyvatele, čili nebyla přínosem jenom pro zainteresovanou část odborných posluchačů, ale i pro širokou veřejnost.

Iveta Čtveráková

Krajinářská dílna CZ-IALE v Nových Dvorech

Poslední dubnový víkend (24. až 26. 4. 2015) se uskutečnila další z krajinářských dílen, které nepravidelně organizuje Česká společnost pro krajinnou ekologii (CZ-IALE). Tentokrát organizační štafetu po doc. Janu Skalošovi z Fakulty životního prostředí ČZU převzali doc. Zdeněk Lipský z Přírodovědecké fakulty UK v Praze, dr. Markéta Flekalová ze Zahradnické fakulty MENDELU v Lednici a dr. Markéta Šantrůčková z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonicích. Letošní krajinářská dílna se uskutečnila v rovinaté krajině Čáslavské kotliny, jež v sobě odráží dlouhou historii osídlení a kultivace krajiny člověkem. Lokalita nebyla vybrána náhodně, všichni tři výše zmínění lektori, které doplnil ještě dr. Zdeněk Kučera z Přírodovědecké fakulty UK v Praze, mají k tomuto území dlouhodobé pracovní i osobní vazby. Z. Lipský, M. Šantrůčková a Z. Kučera byli součástí týmu, který řešil projekt implementace Evropské úmluvy o krajině ve venkovském prostoru

V Kačinské oboře. Foto: M. Flekalová.

v lokalitě Novodvorska a Žehušicka (Lipský a kol. 2011 a 2013). M. Flekalová ve své diplomové práci zpracovala návrh obnovy parku kolem zámku Kačina (Flekalová 2004). Krajinářské dílny se účastnili zejména studenti Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity. Ve vzájemných diskuzích tak mohli zhodnotit shody a rozdíly při pohledu na tutéž krajinu očima geografů a krajinářů.

Krajinářská dílna byla zahájena v pátek 24. dubna po poledni v Nových Dvorech, kde byli účastníci rovněž ubytováni. Úvodní slovo s představením území pronesl Z. Lipský. Za obec Nové Dvory účastníky přivítala paní Olga Stehlíková, která se dlouhodobě věnuje ochraně a obnově památek na Novodvorsku. O. Stehlíková rovněž doprovázela účastníky dílny do běžně nepřístupných, nicméně historicky velmi cenných budov městyse. Navštívili jsme barokní zámek, v němž je umístěna základní škola a který není veřejnosti běžně přístupný. Zámek vznikl přestavbou pozdně středověké tvrze a může se chlubit barokními nástropnými malbami, částečně dochovanými krovy a zámeckým kostelíkem sv. Martina. Druhou páteční zastávkou v Nových Dvorech byla unikátní barokní vodárenská věž. Páteční program pokračoval vycházkou Novodvorskou bažantnicí k Ovčáreckému rybníku a zpět novou zastávkou Nových Dvorů. Zde bylo diskutováno několik otázek, k nimž toto území vybízí a které jsou zároveň společné mnohým jiným místům v české a moravské krajině. Tématy byly ochrana kulturních a přírodních hodnot na příkladu barokní bažantnice, která je dnes významným biocentrem; problematika potravinářského průmyslu, zejména cukrovarnictví, nad zbořeným cukrovarem v Ovčárech; otázka čistoty vod a rybníkářství versus rekreace u Ovčáreckého rybníka, kde rybáři chovají

tzv. biologickou rybu; problematika nové zástavby a rozrůstání sídel do krajiny v nové zástavbě. Večer proběhly přednášky doprovázené diskuzí o historickém vývoji území a možnostech jeho zkoumání (M. Šantrůčková), vnímání krajiny místními obyvateli na Novodvorskú i v jiných částech Česka (Z. Kučera) a představení výsledků projektu implementace Evropské úmluvy o krajině, zejména možností participace místních obyvatel na rozvoji jejich krajiny a tvorbě dlouhodobé strategické vize (Z. Lipský).

Sobotní den začal opět v Nových Dvorech přednáškou o chotkovské komponované krajině Novodvorská (M. Flekalová). Poté účastníci dílny změřili parametry starých stromů v parčíku u portálu před dominikánskou rezidencí sv. Anny. Cílem je ve spolupráci s obcí vypracovat návrh na vyhlášení celé skupiny stromů, jejichž výsadba se vztahuje k zajímavým historickým událostem, v kategorii památný strom. Po návštěvě chotkovské hrobky, v níž jsou pohřbeni zakladatelé zdejší komponované krajiny, se již všichni vydali na cestu parkem Kačina až ke stejnojmennému zámku. Rozlehlý park na Kačině byl založen na konci 18. století Janem Rudolfem Chotkem na místě dřívější barokní obory. Park prošel v minulých letech nákladnou rekonstrukcí porostů, cestní sítě i zbytků parkových staveb. Výkladu se ujali M. Flekalová a Z. Lipský, kteří upozornili na zdařilé i kontroverzní (vykácení stromového rondelu) aspekty obnovy. Den věnovaný komponované krajině kolem Kačiny pokračoval prohlídkou lesíka Libuše i nedávno brutálně vykáceného lesíka Kamajka. Diskutovaná témata se opět netýkala jen Kačiny, ale i širších souvislostí. V Česku je několik stovek historických parků, které jsou mnohdy i významnými přírodními lokalitami (nejinak je tomu i na Kačině, kde je park přírodní památkou, genofondovou základnou lesních dřevin a lokalitou NATURA 2000). Skloubení obnovy a údržby parku, požadavků památkové péče i ochrany přírody proto bývá mnohdy nesnadné. Sobotní den věnovaný komponované krajině zakončil film Vladimíra Císaře o Novodvorskú a Žehušicku, na jehož vzniku se významnou měrou podílel i Z. Lipský. K filmu i po něm probíhala ochutnávka kutnohorských vín od místních vinařů. Ostatně malá vinice byla založena přímo na dohled zámku Kačina.

Zatímco sobotní den byl slunečný, nedělní počasí se vyznačovalo přeháňkami, které poněkud zkrátily vycházku na Kaňkovské vrchy. Toto zajímavé dvojvrší, které se charakteristicky zvedá nad Kutnou Horou, poskytuje nejen krásný rozhled, ale je i dokladem zdejší dlouhé historie. Ve středověku a raném novověku zde probíhalo intenzivní dolování stříbrné rudy, po němž zůstala řada povrchových tvarů v podobě hald, pinek a propadů. V 19. století se Kaňkovské vrchy staly předmětem intenzivní okrašlovací činnosti. Nejprve je nechal Jan Rudolf Chotek zalesnit, aby Kaňk skýtal pěkný pohled od Kačiny. Na nejvyšším bodě nechal postavit památník kutnohorským havířům svrženým do dolů v průběhu husitských válek, mezi nimiž měl být i jeho údajný příbuzný, farář Chodek. Koncem 19. století pak svahy Kaňku obsadily sady a na nižším vrcholu vznikla oblíbená výletní restaurace. Ta byla v minulých letech nákladně rekonstruována a vedle ní vyrostla s využitím evropských dotací masivní kamenná rozhledna, která se stala novodobou dominantou kutnohorské krajiny. V jejich sousedství se nachází další pozoruhodnost Kaňkovských vrchů, národní přírodní památka Na vrších, která představuje nejceněnější paleontologickou lokalitu příbojové facie české křídly. Na vápnité skalní podloží je navíc vázaná vzácná

stepní vegetace a zvláště chráněné území vyžaduje management, pro který je zpracovaný plán péče. Management území však není jednoduchý, protože každá péče něco stojí a atraktivní „opuštěné“ území láká k zástavbě, která by ovšem narušila krajinný ráz i ekologicky hodnotná stanoviště. Opět tedy obecnější problém využívání krajiny, ochrany přírody a krajinného rázu versus potřeba nové rezidenční výstavby. Protipólem ke krajině Kaňku, který využívají k rekreaci místní obyvatelé, byl Sedlec s katedrálou Nanebevzetí Panny Marie (přestavěnou Santinim ve stylu barokní gotiky) a kostnicí, tedy příklady intenzivního cestovního ruchu, včetně mezinárodního.

Celá krajinářská dílna se vyznačovala příjemnou atmosférou a při účasti cca 15 účastníků bylo možné naplnit její záměr a diskutovat v krajině o krajině. Na místních problémech byly ukázány jejich širší společenské souvislosti i podobnost s případy v jiných lokalitách, které účastníci znali ze své zkušenosti. Na závěr si tedy dovoluji vyslovit přání, aby někdo další z CZ-IALE převzal štafetu a uspořádal zase další krajinářskou dílnu v jiné lokalitě.

Markéta Šantrůčková, Zdeněk Lipský, Markéta Flekalová

Literatura:

- FLEKALOVÁ, M. (2004): Stopy chatkovských úprav krajiny Kutnohorska. Diplomová práce. MZLU Brno. Zahradnická fakulta, Lednice, 162 s. + přílohy
- LIPSKÝ, Z. et al. (2011): Vývoj krajiny Novodvorska a Žehušicka ve středních Čechách. Karolinum, Praha, 202 s.
- LIPSKÝ, Z. et al. (2013): Současnost a vize krajiny Novodvorska a Žehušicka ve středních Čechách. Karolinum, Praha, 408 s.

Regionální kongres IGU v Moskvě 2015

V Moskvě se u příležitosti 175letého výročí existence Ruské geografické společnosti konal světový kongres Mezinárodní geografické společnosti (IGU). Jednání probíhalo ve dnech 17.–21. srpna 2015 v nových budovách Lomonosovy státní univerzity dobře vybavených technikou a zajišťovaných při jednání sekci studenty geografie. Organizátoři se snažili, jednání kongresu bylo dobře zorganizováno v jedné dopolední sekci, po krátké pauze byla vždy dvě vystoupení v plenárním zasedání. Po hodinové pauze na oběd následovaly dva devadesátiminutové bloky dílčích jednání tematických sekcí. Kromě toho bylo připraveno všem účastníkům pravidelné občerstvení, účastníky z hotelů svázely autobusy, většina jednání v sekcích byla zajištěna vedle zodpovědného vedoucího daného zasedání také „domácím“ spolupracovníkem. Kuloárově bylo uváděno cca 1 200 účastníků, realita podle mého názoru byla nižší, přičemž bezpochyby menší polovinu účastníků tvořili geografové Ruské federace, hodně zastoupení byli také Číňané. Současný ekonomický bojkot Evropské unie a USA v souvislosti s anexí Krymu a spoluúčastí Ruska na krizi ve východní Ukrajině byl evidentní, účastníků z těchto makroregionů ve srovnání s jinými podobnými akcemi byla asi pětina.

V plenárních zasedáních vystoupily převážně známé osobnosti jednotlivých oborů s přibližně hodinovou přednáškou. Postupně v jednotlivých dnech kongresu vystoupili:

Pondělí 17. 8. Benno Werlen (Německo): 2016 International Year of Global Understanding (IYGU – výjimečně kvůli slavnostnímu zahájení se konalo až v 17.30)

Úterý 18. 8. Georg Gartner (Rakousko): The Relevance of Cartography; Valerij Tiškov (Rusko): Cultural Complexity of Contemporary Nations;

Středa 19. 8. Alexandr Murphy (Spojené státy americké): Coping With a Fast-Changing World: Opportunities and Challenges for Geography; Shirlena Huang (Singapur): A Continuing Agenda for Gender;

Čtvrtek 20. 8. John O'Loughlin (Spojené státy americké): Climate Change and Conflict in Sub-Saharan Afrika; Gordon McBean (Kanada): Addressing the Challenges of the Geography of Future Earth;

Pátek 21. 8. Salomon Kroonenberg (Nizozemsko): The Unpredictability of Nature: The Caspian Sea Level; Vladimír Kolosov (Rusko): Russian Geography: Specifics, Achievements, Problems.

Třebaže kongres měl menší počet účastníků než podobné velké akce v nedávné minulosti, byl program relativně nabitý desítkami odborných zasedání organizovaných převážně podle schématu připravených jednotlivými odbornými komisemi IGU. Sám jsem se podílel ve spolupráci s domácí E. V. Milanovou na zajištění šesti zasedání komise Land Use/Cover Change, v každé z nich byla připravena nejméně 4 vystoupení (celkem se realizovalo 24 prezentací z 28 ohlášených), přičemž přihlášených bylo téměř padesát. V průběhu března jsme s kolegyní Milanovou vybrali na základě zaslaných abstraktů asi 30 prezentací a dalších deset do posterové sekce. Lze tedy říci, že z hlediska počtu přihlášených a přednesených prezentací byla komise IGU/LUCC opět jednou z nejvíce vytížených. Vystoupení v jednotlivých zasedáních sekce byla svojí kvalitou různorodá neboť i z obsahového hlediska je záběr témat pod hlavičkou LUCC poměrně široký. Na jedné straně prezentace obsahovaly klasické změny land use/cover v čase a hledání hybných sil, na druhé straně i několik vystoupení spíše geochemické orientace nebo na management chráněných území. Právě v posledním tématu mne upoutala Johanna Fick s vystoupením o strategiích land use v Německu. Další podnětnou prezentací pro mne bylo vystoupení Naumova (Rusko) zaměřené na moderní rozvoj agrárních regionů a jejich regionální diferenciaci. Třetím vystoupením, které mi přišlo velmi aktuální, byla prezentace Decovillea (Lucembursko) zaměřená na opatření v Evropě zabráňující současnému velkému záboru zemědělské půdy v nejbližší budoucnosti. Přednášejícím bylo poté položeno několik dotazů, takže lze konstatovat, že zájem o přednášená témata byl poměrně značný, přičemž počet přítomných na jednání této sekce se pohyboval od 15 do 35 zájemců.

Vedle programu v sekcích, kterých se sešlo na čtyřicet, jež jsou v současné době pod hlavičkou IGU aktivní, bylo zorganizováno v časech 14.00–15.30 osm tematických přednášek na různá témata převážně přednesená zahraničními účastníky. Ty se bohužel křížily s tematicky zaměřenými sekcemi, nicméně o ně byl velice solidní zájem. V úterý vystoupil Takashi Yamazaki (Japonsko): The spatial control of „video“ in the US military outpost. Jako druhý se prezentoval Karl Donert (Německo), známý špičkový odborník na vzdělávání (nejen

v geografii): Leadership and Excellence in Learning and Teaching Geography. Další den kongresu se představila Melinda Laituri (USA) s kartograficko-geografickým tématem: Changing of Map: Future Visions of Virtual Maps. Dalšími vystoupivšími byli dva domácí profesori (Alexandr Peljasov a Naděžda Zamjatina): Revolution of Proximity: New Chance for the Russian Economic Geography? Čtvrtek byl rezervován pro další dvě prezentace. Prvou zajistil Cosimo Palagiano (Itálie): The place names and identity. Jako druhá prezentovala téma Urban Challenges in Complex World profesorka Céline Rozenblat ze Švýcarska. V posledním dni jednání Kongresu zahájil tematickou lekci Brad Coombes (N. Zéland) s tématem The New Political Geographies of Sovereignty and Indignity. Jednání těchto tematicky orientovaných přednášek na aktuální problémy zakončila v pátek Elena dell'Agnese (Itálie): From „pasta“ to „poi“: Towards a critical geography of food.

Každý den byla v prostorech chodby mezi místnostmi jednotlivých tematických sekcí a „coffee barem“ organizovaná výstavka s postery převážně post-sovětského prostoru. Různorodá, zpravidla úzce zaměřená témata v převážné většině doktorandů (aspirantů v ruském systému) nejrozličnějších univerzit. Snažili se tak využít mimořádnou příležitost danou „blízkostí“ Moskvy a velké mezinárodní akce k nasbírání zkušeností a odborné oponentury mnoha diváků, kteří se u jednotlivých posterů zastavovali. Myslím, že posterů se v tomto prostoru prezentovalo kolem dvou stovek, což mi přišlo jako dobře využitá šance, kterou organizátoři připravili.

Kromě jednání v sekcích jednotlivé komise IGU realizovaly své business meetingy, při nichž se diskutovalo o uplynulém období a perspektivách dalších aktivit. Na komisi IGU/LUCC jsme připravili s kolegou Ferancem z Bratislavy jakýsi základní nástin jak zachovat práci komise IGU/LUCC i po dalším kongresu světovém, který se bude konat v příštím roce v Pekingu. Podrobnější informace v tomto směru najdete na webu IGU/LUCC, zde jen uvedu, že hodláme více propojit činnost komise s dalšími pod hlavičkou IGU, organizovat i nadále regionální semináře k této problematice a také pokračovat ve vydávání Atlasů LUCC. Na kongresu v Moskvě jsme prezentovali ve spolupráci s profesorem Himiyamou (Japonsko) další dva (Volume X a XI).

V Moskvě jsem byl po šesti letech, a třebaže jsem neměl čas na nějaké brouzdání po obrovské metropoli, musím konstatovat značný posun v dopravních systémech (stejně ovšem nestačí) a nové tváři centra díky řadě nových mrakodrapů docela moderní vizáži. Viditelný stavební boom stále pokračuje, i když s menší intenzitou, než tomu bylo v nedávné minulosti. A v obchodech, ve výlohách, mezi časopisy i porcelánem všudypřítomný on – Velký Vladimír Vladimirovič ve všech velikostech, fotografiích, soškách a dokonce i jako matrijůška. To jsem zažíval za časů spíše sovětských, když jsem sbíral odznaky s podobou velkého revolucionáře V. I. Lenina.

(Tento postřeh doc. Bičíka ostatně potvrzuje i nedávná reportáž: [<http://video.aktualne.cz/svet-na-hrane/suvenyry-sobrazkem-putina-jdou-v-rusku-na-dracku/r~b29a345450e811e594170025900fea04/>], pozn. red.)

Ivan Bičík

**Po stopách historické geografie ve Větrném městě:
Výroční konference AAG, Chicago, IL, 21.–25. duben 2015**

Výroční konference Asociace Amerických Geografů je tradičně jedním z největších geografických setkání roku a nejinak tomu bylo i letos, kdy se geografové z celého světa sešli ve městě Chicago v Illinois. Aspirovat na shrnutí konference, která probíhala po dobu plných pěti dní a ve vybrané dny zabírala až na stovku konferenčních sálů, by bylo bláhové. Proto se v této zprávě zaměřím více na osobní zkušenost z konference z pozice historického geografa.

Již samotné Chicago je velkým lákadlem snad pro každého geografa (nejen) z Česka. Město, s na evropské poměry krátkou, přesto bohatou historií, pulzuje životem. Na každém rohu se lze setkat s geografickým problémem, či tématem. Zvláště, když nás „Větrné město“ přivítalo právě v době přechodu mezi dvěma, jak praví místní vtip, základními ročními obdobími: zimou a rekonstrukcí. I při běžné procházce městem tak byla řada místních problémů, témat a historických stop doslova odkryta a vnímavé oko geografa tak mohlo pozorovat probíhající dynamické změny. Z české historie tohoto města zbyly již jen stopy, ty jsou ovšem stále patrné a hodné dalšího odhalování, zkoumání a připomínání.

Vraťme se ale do hotelu Hyatt Regency, kde probíhala většina programu letošního setkání. I když se tak na první pohled nabitý program konference nezdál, ukrýval v sobě velké množství témat a sekcí přímo i nepřímou spojených s historiografií i historickou geografii. Většina těchto příspěvků byla rozestata po různých specializovaných sekcích, tak jako např. zajímavá přednáška Phillipa G. Mackintoshe z kanadské Brock University, která byla přednesena v sekci o rozhodovacích procesech v politice. Phillip Mackintosh ve svém příspěvku „*Toronto's Messy Democracy of Pavements, 1880s–1900s*“ obsáhl vývoj diskurzu, ale i mocenských a ekonomických bojů a ideologizace technologií při zpevňování povrchu torontských ulic na přelomu 19. a 20. stol. V následné diskuzi pak obratně spojil toto téma se současnou situací v mnohých městech nejen Severní Ameriky. Nasnadě je otázka, jak moc naše „západní“ společnost za posledních 100 let (ne)vyspěla.

Nebylo v moci jednoho účastníka obsáhnout celou historicko-geografickou nabídku konference. V dalším textu se zaměřím pouze na vybrané sekce a příspěvky hlásící se (ne)přímo k historické geografii, které byly významně podnětné. První sekcí, na kterou bych rád upozornil, byla sekce s názvem „*Remnants of No Man's Land: History, theory and excess*“. Název vychází z alegorického pojmenování zóny smrti mezi zákopy na západní frontě 1. světové války. Toto alegorické pojmenování se však nesmí omezovat pouze na úzké vymezení bojového pole jedné války, ale, jak organizátoři sekce Noam Leshem (Durham University) a Alasdair Pinkerton (University of London) poznamenávají, [*No Man's Land*] se projevuje na tělech vojáků, v kontaminovaném prostředí i radikálně změněné poválečné intelektuální krajině. Především ale nepředstavuje absolutní prázdnotu, ale určitou „negativní přidanou hodnotu“, která nemůže být nikdy plně obsažena a pochopena. Mezi více teoretickými příspěvky a hledáním podob *No Man's Land* v současných (novodobých) konfliktech se největšího ohlasu dostalo příspěvku Dereka Gregoryho (University of British Columbia) nazvaného „*Journeys from 'No Man's Land', 1914–1918*“. Derek Gregory představil ucelený příběh logistiky spojené s extrakcí zraněných z bitevního pole 1. světové války,

kteřá může v konečných důsledcích mít i sílu vyhrát samotnou válku. Příspěvek je součástí širokého zájmu autora právě o problematiku zraněných vojáků napříč konflikty „moderní civilizace“. Navíc Derek Gregory, věren svým hereckým schopnostem, dokázal během své přednášky vtipně glosovat i současnou situaci v plíživé komodifikaci naší profese, kdy „catchword“ letošního setkání AAG byla předpona „Geo-“, pramenící v samotném pojmenování hlavního tématu konference GeoHumanities. Tato konstrukce se pak odrážela v podobě GeoCokoliv – Geohrnek s Geokávou, Geoprojektor, Geoprezentér atp.

Z dalších témat bych rád vyzdvihl sekci týkající se místních názvů pojmenovanou „*Identity, Memory, and the Politics of Place Naming*“. Jak již z názvu vyplývá, současný kurz geografického zájmu o místní názvy se odvíjí především v kontextu paradigmatu tzv. „kritické toponymie“, sic na letošním setkání bylo toto téma zastoupeno ve velmi omezené míře. V duchu kritické toponymie byly předneseny všechny tři příspěvky. V prvním z nich se za kolektiv autorů z University of Hawaii at Manoa zamýšlela lingvistka Catherine E. Lee nad spojitostí etnické identity a výslovnosti havajských toponym, kde (ne)správná výslovnost může znamenat nejenom snahu vyjádřit svou etnickou, či koloniální identitu, ale zároveň může a měla by být výrazem úcty k původnímu obyvatelstvu ostrovů a jejich historii. Zbýlé dva příspěvky (od Michelle Marie Metro-Roland, Western Michigan University, a Eri Kitada, University of Tokyo) se zabývaly tématem přejmenovávání místních názvů jako politickým procesem. Zároveň však procesem vnímaným místními obyvateli i širokou veřejností. Procesem ovlivněným mnohdy kolektivní amnézií i nostalgickým vzpomínáním, tedy procesem se silným symbolickým nábojem, schopným v krajních případech i rozdělovat společnost. Sekce byla zakončena shrnujícím příspěvkem diskutanta Reubena S. Rose-Redwooda (University of Victoria), který mj. upozornil na to, že politika přejmenování může být velice nezřetelná, zvláště pak v rovině sémantického náboje jména. Reuben Rose-Redwood v tomto směru s nadsázkou poukázal na proces přejmenování samotné pořádající organizace z AAG na AAG¹. Místní jména a názvy obecně (a jejich přejmenování) se tak při ideologickém zneužití demagogy mohou stát „velmi nebezpečným a plíživým nástrojem“ boje o moc nad prostorem.

Jednou z mála sekcí, která se otevřeně hlásila k historické geografii, byla sekce zorganizována Garrettem Dash Nelsonem (University of Wisconsin-Madison) nazvaná „*Region, Landscape, and Time: Geographic Construction in Cultural and Historical Context*“. V této sekci se sešly celkem čtyři velmi zajímavé příspěvky. V prvním Michael W. Longan (Valparaiso University) a Mark J. Bouman (The Field Museum), představili aplikovaný výzkum na možnosti komunitního partnerství při řízení národního dědictví regionu Calumet. Tento projekt je ve specifickém prostředí USA stále poněkud ojedinělý. V pohraničním regionu se potkávají nejen dva státy, ale také jedinečné přírodní

¹ V letošním volebním referendu celé společnosti byla zahrnuta také otázka, zda jsou členové AAG pro přejmenování společnosti ze současného *Association of American Geographers* (Asociace amerických geografů) na *American Association of Geographers* (Americkou asociaci geografů), které lépe vystihuje podstatu členské základy organizace. Pro se vyslovilo přibližně 85 % hlasujících. Lze tedy předpokládat, že v blízké době budou podniknuty první kroky vedoucí k přejmenování společnosti.

prostředí, s průmyslovou historií oblasti i s tlakem až suburbánního osídlení. Přesto se uživatelé území shodují na potřebě zachování a managementu místního dědictví s národním významem. Druhý příspěvek Jeffery E. Rotha (Stephen F. Austin State University) přinesl vhled do možnosti studovat často velmi opomíjené téma Afro-Americké populace v Texasu a životních příběhů jednotlivých Afroameričanů, skrze rozličné dosud málo používané zdroje. Jeffery Roth upozornil především na to, že v oficiální prezentaci historie státu Texas a jeho tzv. „hrdinů“ jsou všudypřítomné osudy černých lidí zcela opomíjeny a jejich práce a osudy se připisují jejich bílým otrokářům. Třetí příspěvek přednesl Michal Semian (Charles University in Prague). Ve svém příspěvku se na příkladu místních akčních skupin v Česku zamýšlel nad způsoby, jakými může být historie a různé historické prvky reinterpretovány pro potřeby vytváření regionální identity a podpory pocitu sounáležitosti obyvatel s územím. V příspěvku upozornil, že historie je pouhou subjektivní interpretací indicií a může být nejenom v cíleně pozměněné podobě využita pro budování sounáležitosti určitého společenství, ale může být také zneužita v ideologickém boji o moc. V posledním příspěvku organizátor sekce představil výzkum týkající se politického diskurzu utváření jednotného velkého Bostonu. Jedinečnost místa je podle Garretta Nelsona utvářena pluralitou ontologických a socio-politických dimenzí. Sekci zakončil svým shrnutím diskutant této sekce Anssi Paasi (University of Oulu), který vyzdvihl mimo jiné potřebu uvědomění si historie a jejího vlivu v geografickém výzkumu a potřebu výzkumů kombinujících historické a geografické přístupy.

Nesmíme zapomenout ani na sekci „*Visual Methodologies*“, která se pro něko-ho možná překvapivě ukázala být velice historicko-geografickou. Příspěvky této sekce ukazují, že směry a materiály, které mohou být využity při historicko-geografickém výzkumu, jsou nepřeberné. Za všechny čtyři příspěvky zmiňme ten, který představila Amber Hickey (University of California – Santa Cruz). Ve své studii kriticky představila Operaci Crossroads jako významný bod zlomu při využívání vizuálních technologií jako nedílné součásti vojenských, ale i státních, operací pro manipulaci s veřejným míněním a nástroje k ospravedlnění „neokoloniálních“ praktik, v tomto případě vůči původním obyvatelům atolu Bikini.

Aktuální trendy v anglofonní historické geografii nelze popsat v několika větách. Pluralita témat zkoumaných historickými geografy se zdá být neomezená a historicko-geografické přístupy obohacují výzkum a diskuzi snad v každé partiální geografické disciplíně, kde poskytují významné implikace k současným problémům. Nejenom témata, ale i přístupy a metody výzkumu historických geografů se zdají být bez hranic. Z pohledu měřítka se může zdát určitý příklon předmětové orientace směrem k problémové orientaci výzkumu na příkladech specifických případových studií. Činit takovýto závěr na základě konferenčních příspěvků jedné konference by však bylo při nejmenším odvážné. Také v české historické geografii jsme svědky neustálého obohacování témat a zkoumaných problémů, stejně jako výzkumných přístupů a používaných metod. Na základě mé zkušenosti však lze konstatovat, že se i nadále má česká historická geografie co učit a kde se inspirovat.

Závěrem bych rád upozornil na příspěvek Davida Havlicka (University of Colorado – Colorado Springs), který na základě svého terénního výzkumu představil různé způsoby, jakými se dnes využívá území, tzv. Zeleného pásu Železné

opony ve Střední Evropě, a to se zaměřením na oblast od Bratislavy po Baltské moře. Zvláštní pozornost byla věnována tomu, jak se dnes pracuje s dědictvím železné opony, popř. jakými způsoby je prezentována v prostoru s hlavní myšlenkou upozornit na fakt, že oblast tohoto zeleného pásu není jen přírodou, ale územím plným historie a příběhů. Svou zprávu bych tak rád zakončil řečnickou otázkou: „*Jak daleko se člověk musí vypravit, aby si poslechl reinterpretovanou historii území, ve kterém žije?*“ Pro mne osobně byla letošní výroční konference AAG velmi přínosná nejen z pohledu akademického poznání, ale i z pohledu navázání a utužení kontaktů s kolegy (sic naprostá většina těch nejzajímavějších příspěvků i kontaktů pochází z území mimo USA), a proto bych rád touto cestou poděkoval všem, kdo mi tuto cestu umožnili, a především těm, kdo mi zprostředkovali výše popsané (i mnohé jiné) zážitky a znalosti.

Michal Semian

27. mezinárodní kartografická konference v Rio de Janeiru

Poslední srpnový týden se v brazilském Rio de Janeiru konala v pořadí již 27. mezinárodní kartografická konference, kterou pořádá každé dva roky mezinárodní kartografická asociace (ICA). Podtitul letošního ročníku byl „Maps Connecting the World“, tedy mapy spojující svět. Konference se konala v roce mezi mistrovstvím světa ve fotbale a letními olympijskými hrami, a tak mohli účastníci vidět mimo klasické dominanty Ria, jako je socha Krista nad městem či pláž Copacabana, také stavební ruch, moderní metro a snahu o reorganizaci různorodých aktivit brazilské společnosti.

Konference byla rozdělena na pět přednáškových dní s řadou předkonferenčních seminářů v Rio de Janeiru i v jiných městech. Česko, které v ICA reprezentuje Česká kartografická společnost, mělo na konferenci okolo patnácti zástupců, což je v porovnání s minulou konferencí, která proběhla v blízkých Drážďanech v době mnoha evropských grantů, nižší číslo. Přesto lze hodnotit českou účast na nejdůležitější kartografické akci za úspěšnou. S aktivními příspěvky vystoupilo téměř 10 českých akademiků, někteří také s postery či předsedali odborným sekcím.

Mezi nejvýraznější úspěchy české výpravy bezesporu patří ocenění dvou mladých českých vědců (Mgr. Zbyněk Štěrba, Ph.D. z Brna a Mgr. Jiří Pánek, Ph.D. z Olomouce), kteří získali prestižní ICA Research Scholarship, které ICA udělovala letos poprvé a získalo jej celkem pět mladých kartografů z různých zemí světa. Mezi další úspěchy patří první místo na mezinárodní kartografické výstavě v kategorii Vzdělávací produkty, které získala mapa Krkonoš. Tradičně se ve spojení s mezinárodními kartografickými konferencemi koná i závod v orientačním běhu, který v mužské kategorii na delší trase letos, stejně jako před dvěma lety v Drážďanech, vyhrál Mgr. Zbyněk Štěrba, Ph.D.

Letošní konference nebyla jen o prezentaci nejnovějších kartografických metod a výsledků špičkového výzkumu. Zároveň se také konalo valné shromáždění mezinárodní kartografické asociace a volil se nový, v pořadí již patnáctý, prezident ICA a také výkonná rada (sedm viceprezidentů a sekretář). Na post

prezidenta byl navržen pouze jeden kandidát a tím byl Menno-Jan Kraak z univerzity v Twente. Mezi devíti kandidáty na pozici viceprezidenta ICA byl i český zástupce – prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc. z Olomouce, který se mezi sedm volených zástupců dostal a během následujících čtyř let bude mít v ICA mimo jiné na starosti komisi atlasové kartografie, komisi mapového designu či koordinaci Mezinárodního roku mapy, který vyhlásila ICA ve spolupráci s Organizací spojených národů na roky 2015/2016.

Shrnutím lze říct, že 27. mezinárodní kartografická konference byla pro českou kartografii úspěšnou a že se nám daří prosazovat v mezinárodním měřítku. Dalším významným milníkem bude 28. mezinárodní kartografická konference, která proběhne na začátku července 2017 v americkém Washingtonu.

Jiří Pánek

XXVI. ESRS Congress 2015 se konal ve Skotsku

Ve dnech 18.–21. srpna 2015 se konal 26. ročník konference ESRS „European Society for Rural Sociology“, setkání rurálních sociologů, které se koná každý druhý rok ve vybraném evropském městě. Letošní konferenci hostil skotský Aberdeen, konkrétně University of Aberdeen ve spolupráci s James Hutton Institute. Ústředím tématem konference bylo „Places of possibility? Rural Societies in a Neoliberal World“.

V pondělí 17. srpna probíhal před-konferenční workshop pro digitální technologie a vizualizaci výzkumných metod v sociologii. V úterý 18. srpna byla konference slavnostně zahájena prezidentem ESRS Charalambem Kasimisem, výkonným ředitelem James Hutton Institute Iainem Gordonem a vědeckým členem ESRS Markem Shucksmithem. Od středy 19. srpna se rozběhl program 26 pracovních skupin probíhající v paralelních sekcích. Do pátku 21. srpna se představilo na 440 účastníků, z valné většiny aktivně prezentujících, méně již prezentujících formou posteru, a to z výzkumných institucí z celého světa – Evropy, USA, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Tasmánie, Japonska, Jižní Koreje nebo Číny.

Na konferenci reprezentovali Univerzitu Karlovu v Praze doktor Radim Perlín s příspěvkem „Employment in rural areas – Czechia“ a postgraduální studentky Alžběta Vazačová s příspěvkem „The role of human resources in rural development: case studies in Czechia“ a Hana Bednářová s příspěvkem „Passive and active participation in local elections (case study of Czechia)“. Všechny tři příspěvky vyvolaly reakci a zájem posluchačů, zároveň byly vzneseny podnětné připomínky k designu nebo k potenciálně zajímavému rozšíření výzkumu.

Těžiště konference tematicky spočívalo v roli venkovských oblastí coby prostoru primárních hospodářských aktivit, tedy aktivit týkajících se zemědělství, zemědělských komodit a produkce potravin, problematiky skladování, zásobování a obchodu a s tím souvisejících nových neoliberálních trendů, postupů a teorií. Venkov jako prostor socio-geografických jevů byl zastoupen okrajově tématy stárnutí venkovských oblastí, turismu, migrace, lokálních komunit,

Účastníci konference při návštěvě prehistorického pohřebiště Clava Cairns (zleva: R. Perlín, S. Perlínová, H. Bednářová a A. Vazačová). Foto: archiv autorky.

sociálních inovací a sociálního kapitálu. V oblasti sociologicko-geografických témat, pro sociální geography zajímavější, zaznely příspěvky takových vědeckých kapacit, jako jsou Keith Halfacree, Mark Shucksmith, Michael Woods, John Bryden, David Brown nebo Terry Marsden.

Součástí konference byla volitelná zpoplatněná účast na terénní exkurzi ilustrující vybrané problematiky konference. Obě účastnice konference si zvolily exkurzi s názvem „Transitions to Sustainability: what are the social, economic and environmental impacts in rural areas of community-led action?“. Na rozdíl od sylabu této exkurze slibujícího návštěvu venkovského městečka v oblasti Aberdeenshire, ve kterém jsou realizovány projekty podporující komunitní život jeho obyvatel v duchu udržitelného rozvoje, měla exkurze podobu návštěvy jedné lokální komunity, jejíž spektrum činností bylo představeno účastníkům rozděleným do skupin. Každá skupina se seznamovala s jinou činností komunity. Skupina účastnic konference se seznamovala s činností komunity v komunitním sadu. V praxi to znamenalo pletí a okopávání tříletých ovocných stromků, aby přežily pod náletem konkurenčních rostlin a plevelů. Jednotlivým skupinám nebylo známo, s jakou činností se seznamují ostatní skupiny účastníků dané exkurze. Chybělo tedy propojení jednotlivých činností místní komunity ve funkční celek, což mělo být cílem celé akce. Přínos exkurze byl pro účastníky konference diskutabilní, pro členy místní komunity značný.

Účastníci hodnotí svoji účast jako vcelku přínosnou. Byla to příležitost pro diskuze v angličtině v kruzích sociálně geografických a příležitost osobně vyslechnout prezentace vědců, kteří se zapisují do současného výzkumu rurálních oblastí. Během konference byly podpořeny cenné sítě s dalšími účastníky

z ostatních tematicky souvisejících pracovišť. Atmosféra konference byla motivující.

27. konference ESRS 2017 se bude konat v polském Krakově. Světová podoba konference pořádaná IRSA „International Rural Sociology Association“, již je ESRS členem, se bude konat v srpnu 2016 v Torontu v Kanadě.

Alžběta Vazačová

10. Česko-polsko-slovenské seminárium

Ve dnech 1.–3. června 2015 se uskutečnilo 10. Česko-polsko-slovenské seminárium, tentokrát na území Česka v inspirativní Litomyšli v Evropském školicím centru YMCA, které se nachází přímo v zámeckém areálu. Seminária se zúčastnilo 106 reprezentantů geografické vědecké komunity, silnější zastoupení mělo Česko (59 účastníků), nejvíce účastníků bylo z Univerzity Karlovy v Praze, dále z Masarykovy univerzity Brno a Západočeské univerzity v Plzni, vyslanice měla i Palackého univerzita v Olomouci, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. Z Polska přijelo 23 účastníků, nejvíce z Adam Mickiewicz University Poznań, dále z Varšavské univerzity, ale také z Krakova – Pedagogické univerzity a Zemědělské univerzity. Slovensko reprezentovalo 20 zástupců, a to nejvíce z Univerzity Komenského v Bratislavě, Katolické univerzity v Ružomberku a také ze Slovenské akademie věd.

Seminárium oficiálně zahájila dr. Dana Fialová jako předsedkyně organizačního výboru akce. Všechny zúčastněné přivítal starosta města Litomyšl Radomil Kašpar, pod jehož záštitou se akce konala. Poté následovaly tři plenární příspěvky zástupců všech zúčastněných zemí s nosnými prezentacemi pro obecné téma 10. seminária – „Changing Geographies: The Transformation of Subject and Object Orientation in Geographical Research“ (Geografie ve víru změn aneb k proměnám předmětové orientace a objektů geografického výzkumu). Tím byl zahájen třídní program, který probíhal ve třech paralelních sekcích a zaznělo na něm celkem 84 příspěvků. Prezentace byly promítány v angličtině, každý prezentující však přednášel ve svém rodném jazyce, čímž byla podpořena jedna z myšlenek seminária – vzájemné porozumění všech zúčastněných slovenských národů. Příspěvky tematicky spadaly do oborů sociální a regionální geografie, týkaly se témat geografie městského a venkovského prostoru, geografie zemědělství, dopravy, religiózní geografie, behaviorální geografie, geografie zdraví, demografie, spolupráce přeshraničních regionů, regionální politiky, volebních systémů, turismu nebo didaktických témat. Seminárium nabídlo vědecké komunitě prostor pro sdílení výzkumných témat a pokroku, zkušeností a sítí kontaktů. Neobvykle hojná účast byla u postgraduálních studentů, kteří zkušenosti teprve sbírají a postupně se začleňují do vědecké komunity, akce tak pro ně byla velkou příležitostí. Vedle toho seminárium nabídlo prostor pro prohlubování méně formálních vztahů mezi pedagogy a studenty. Seminárium tak bylo cenné i po společenské stránce, přispěl k tomu plánovaný společenský program – návštěva lokálního pivovaru Veselka, zámecké sklepní vinotéky,

Hromadná fotografie účastníků seminária před vchodem do zámeckého sklepení v Litomyšli.
Foto: D. Fialová.

komentovaná prohlídka Litomyšle a prezentace výroby tradičních českých pralinek. V průběhu konference proběhl také slavnostní ceremoniál ke jmenování doc. Petra Šindlera čestným členem ČGS. Precizní příprava konference, vynaložené úsilí organizátorů, přívětivá atmosféra mezi zúčastněnými spolu s vydařeným počasím a příjemným městem znamenaly nabitý, vědecky zajímavý program celé konference, ale také duševní odpočinek od rutinní reality. Děkujeme! 11. ročník Česko-polsko-slovenského seminária se bude konat v roce 2017 na Slovensku a hostitelem bude Univerzita Komenského v Bratislavě. Přejeme hodně zdaru při přípravách.

Alžběta Vazačová

Mezinárodní studentská konference NEW WAVE 2015

Postgraduální studenti Geografické sekce Univerzity Karlovy v Praze za podpory starostky MČ Prahy 2, Mgr. Jany Černochové, radní pro hl. m. Prahu pro sociální oblast a školství, Ing. Mgr. Ireny Ropkové, České geografické společnosti a Geografické sekce Univerzity Karlovy v Praze uspořádali v pořadí již 7. ročník mezinárodní studentské konference NEW WAVE.

Konference NEW WAVE se konala ve dnech 21.–22. května 2015 a bylo na ní prezentováno celkem 53 příspěvků. Ústní vystoupení byla rozdělena do devíti sekcí včetně sekce posterové. Konference se zúčastnilo přes sedmdesát mladých geografů z tuzemska a různých zemí světa (Slovensko, Slovinsko, Německo,

Rakousko, Uzbekistán, Čína, Spojené státy aj.). Obsahově se prezentace věnovaly širokému portfoliu témat a aktuálních geografických výzkumů.

První konferenční den byl zahájen úvodním slovem Petera Svobody (za organizační tým). Za Českou geografickou společnost pronesl několik slov vědecký tajemník, dr. Radim Perlín, a za hostitelskou instituci uvítala účastníky vedoucí katedry sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK v Praze, doc. Dagmar Dzúrová. Tradičně nabitý program byl rovnoměrně proložen třemi keynote přednáškami. První se slova ujala Susanne Freidberg (Dartmouth College), která mluvila o ekologické stopě potravin a diskutovala pojem svěžesti jako moderního problému spotřebitele v období kapitalismu. Po tomto příspěvku následovalo jednání ve dvou po sobě následujících paralelních sekcích na témata: geografie práce, politická geografie, studium identit a krajiny.

V rámci sekce geografie práce promluvil o integraci japonských přistěhovalců nejen na trhu práce, ale i v dalších oblastech života Pavel Šindlář, uplatnitelnost absolventů geografie na trhu práce prezentoval Jan Kříž. Příspěvek Lenky Pavelkové se týkal mobility zaměstnanců v Česku se zaměřením na problematiku sladění rodiny a práce. Tuto sekci uzavřel svým příspěvkem Jiří Pánek, který posluchačům představil nový pohled na současně vznikající oblasti tzv. GeoGames a jejich hravou metodologii pro exkurze.

Paralelně s výše zmíněnou sekcí probíhala sekce sdružující příspěvky se společným tématem výzkumu identit. Ján Fiľakovský mluvil o srovnání běloruské a ukrajinské autokefální (samosprávné) pravoslavné církve s ohledem na tvorbu národní identity, Daniel Jakubek pak plynule navázal na příspěvek kolegy příkladem moldavské autokefální pravoslavné církve a jejího vlivu na identitu moldavského národa. Jan Frič přesunul pozornost posluchačů až na území

Jednotný vizuální styl odkazuje na tradici a prestiž konference. Foto: H. Svobodová.

Účastníci konference New Wave „zaplavili“ v rámci exkurze pražské podzemí. Foto: P. Svoboda.

Západního břehu Jordánu, kde popisoval pomyslný boj Palestinců o životní prostor, jeho volné využívání pro důstojný život a plnohodnotný rozvoj vlastních komunit. Tuto sekci zakončil Michal Pitoňák, který se zabývá queer geografii, a ve svém příspěvku se zaměřil na sexuální identity v Česku.

V sekci zaměřené na studium krajiny vystoupili se svými příspěvky Ye Su, Peter Kumer a Jan Vachuda. Paralelní zasedání se společným obecným tématem politické geografie obsahoval rovněž tři prezentace. V jejím rámci Michaela Uchočová upozornila na aktuální růst kultů osobností Lenina a Stalina v současné ruské společnosti, Martin Lepič se věnoval teritorialitě nacionalismu a Pavel Doboš se na základě empirické studie médií snažil kriticky vymezit aspekty geografické imaginace vztažené ke vzdáleným oblastem světa.

První konferenční odpoledne bylo oživeno exkurzí, která započala v románsko-gotickém podzemí pod Staroměstskou radnicí a účastníky dovedla přes historické sály až na věž Staroměstské radnice s úžasnou vyhlídkou na Prahu. Večer byl zakončen velmi příjemnou neformální diskuzí u společenské večere.

Druhý konferenční den přivítal přítomné za organizační tým Michala Semian, který zároveň uvedl i druhou keynote přednášku. Michal Veverka (DHI, a. s.) ve svém vystoupení představil zkušenosti a perspektivy praktické hydrologie na africkém kontinentu v posledních 40 letech.

Slavomíra Ferencuhová (Masarykova univerzita Brno) se jako třetí keynote soustředila na téma interdisciplinarity v urbánních studiích a upozornila, že zatímco se v rámci sociálních věd 20. století vytvářela jasně zřetelná výzkumná témata, v současné době dochází stále více k opětovnému tematickému a mezioborovému propojování.

V sekci vizuálních studií hovořila Eliška Coufalová o uplatňování kognitivního prostorového myšlení žáků v rámci vzdělávacího projektu na vybrané

základní škole v Česku. Martina Tůmová ukázala, že staré (historické) mapy mohou být využity jako cenný zdroj informací o změnách ve společnosti a krajině, Stephan Platt se zaměřil na diskurz vizuálního vnímání krajiny a Peter Svoboda přednesl příspěvek na téma flexibility a lokalizace práce v Česku.

Paralelní sekce zaměřená na urbánní studia se skládala z prezentace Dariny Posové, která mluvila o suburbanizaci v Ústí nad Labem. Tereza Vokurková přednesla přednášku na téma urbanismu průmyslového dědictví. Gregor Arnold prezentoval příspěvek o vzájemné závislosti mezi online a offline strategií na pozadí crowdsourcing platformy „Leerstandsmelder.de“ jakožto kolektivního a kritického mapovacího nástroje. Sekci uzavírala přednáška Martiny Nesvadbové, která se orientovala na suburbanizaci v případové studii města Olomouc.

Poslední dvě paralelní sekce byly zaměřeny na teritoriální studia a dopravu/migraci. V prvním panelu Anna Čtvrtníková ukázala, jak mohou neziskové organizace hrát zcela zásadní roli v budoucnosti cestovního ruchu v Krkonoších, Veronika Dumbrovská mluvila o komodifikaci v oblasti cestovního ruchu v Praze a Štěpán Nosek představil územní rozměr investic v členských státech EU.

Ve druhém panelu hovořil Lukáš Báča o možné budoucnosti letiště Brno-Tuřany, Jiří Dujka představil možnosti udržitelného rozvoje brněnského městského regionu, Václav Jaroš mluvil o dopravním vyloučení jako jedné z forem sociální exkluze a Markéta Blažejovská ukázala možnosti řízení migrace náhledem samotných tvůrců migračních politik. Závěrečná prezentace Kristýny Psychlové se zaměřila na občanskou angažovanost migrantů a jejich vztah k „sounáležitosti“.

Četné diskuze o nových námětech a myšlenkách se volně posunuly do pozdějších hodin při neformální sklenice vína, která uzavírala dle prvotních reakcí přítomných opět zdařilý ročník konference NEW WAVE.

Na závěr bychom rádi poděkovali všem účastníkům, organizátorům a podporovatelům letošního ročníku konference za vytvoření příjemné atmosféry plné tvůrčích podnětů pro naše mladé kolegy. Těšíme se na příští „vlnu“ již osmého ročníku konference NEW WAVE v roce 2016 s dalšími zajímavými tématy mladých výzkumníků!

*Na základě textu Stephana Platta a Gregora Arnolda
sepsali Hana Bednářová a Peter Svoboda*

Poznatky z pracovního semináře Akční skupiny „Permafrost a kultura“ Mezinárodní asociace pro permafrost (IPA) v Jakutsku

Ve dnech 20. až 24. července 2015 se v Jakutsku, hlavním městě Republiky Sacha – Jakutsko, subjekt Ruské federace, konal seminář připravený Mezinárodní asociací pro permafrost (IPA) ve spolupráci s místními akademickými ústavy: Institutem měřzlotověděním I. P. Meľnikova Sibiřského oddělení Ruské akademie věd (IMZ) (prof. A. N. Fedorov) a Institutem biologických problémů krylitozóny SO RAV (IBPK) (prof. R. V. Děsťatkin). Na programu byla témata spojená se zaměřením akční skupiny IPA na vztah trvale zmrzlé půdy a lidské kultury. Právě z tohoto hlediska bylo místo konání semináře vybráno ideálně,

neboť Jakutská republika disponuje přímo národní kulturní tradicí, která se zformovala staletým spolužitím národů sibiřského severu a Jakutů obzvláště s přírodním prostředím na permafrostu. Za IPA se organizace ujali dr. Joachim Otto Habeck z Universität Hamburg a dr. Mathias Ulrich z Universität Leipzig. Jednání se konalo v zasedací místnosti IBPK v Jakutsku. Cílem semináře bylo (1) posouzení vlivu zemědělského využívání krajiny na permafrostu zemědělstvím, (2) hodnocení stavu krajiny na permafrostu v minulosti a současnosti a nastínit pravděpodobný vývoj krajiny za probíhajících globálních změn a lidských zásahů, (3) určit roli místního obyvatelstva ve změnách krajiny na permafrostu.

Mezinárodní asociace pro permafrost (trvale zmrzlou půdu) – International Permafrost association (IPA) byla založena v roce 1983 a od roku 1989 je volně přidružena k Mezinárodní unii geologických věd. Orientuje se na zkoumání, výklad a informování o jevech spojených s existencí a vývojem permafrostu. Jejím vzniku předcházela řada odborných setkání v severských zemích Eurasie a Ameriky. Teprve po vzniku IPA jsou konference organizovány pod její hlavičkou, ačkoliv se číslují od prvního mezinárodního setkání v roce 1963 v USA. Světové konference se již pravidelně konají se čtyřletým odstupem v „olympijských“ termínech. Nejbližší proběhne v roce 2016 v německé Postupimi. Členem IPA je 26 států všech obydlených kontinentů vyjma Afriky. ČR není členským státem. Každý stát platí členský poplatek. V čele IPA stojí sedmičlenný výkonný výbor volený na čtyřleté funkční období mezi světovými konferencemi. Současným prezidentem je prof. Antoni Lewkowicz z Kanady. K ruce má tři stálé výbory řešící problematiku dat, informací a komunikace; organizaci konferencí a vzdělávání, pomoci a poradenství, jejich funkční období není stanoveno. Pracovních skupin, věnovaných dílčím tématům, je celkem 10 a pracují 5–10 let. Vlastní výzkum organizují akční skupiny formované na 1–2 roky. Mezinárodní sekretariát IPA sídlí na Alfred-Wegener-Institut v Postupimi. Každoročně je vydáván a na cca 2 500 míst distribuován bulletin „Frozen Ground“.

Vlastní provedení semináře bylo po formální stránce zcela netradiční. Úvod semináře obnášel představení se přítomných účastníků (z celkem pěti zemí) krátkou informací o pracovišti, řešených projektech a vědecko-odborných zájmech. Po něm následovaly krátké (pětiminutové) příspěvky čtyř organizátorů akce. Následně vedoucí setkání dr. Habeck přistoupil k výkladu programu následujících aktivit, ačkoliv jejich popis byl všem účastníkům předem poskytnut v tištěné podobě. Budou vytvořeny složením proměnlivé pracovní týmy, které v celkem čtyřech tematických sekcích rozpracují zadanou problematiku a pak představí výsledky svého jednání. Losováním bylo cca 30 přítomných odborníků rozděleno do čtyř týmů. Na obrazové tabuli byla ke každé sekci zadána formou otázek (2–3 otázky na sekci) náplň práce. Na každou sekci bylo vyhrazeno celkem 80 minut, z toho 20 minut na zpracování kolektivní reakce na zadané otázky a zbytek na představení výsledků jednotlivými týmy, včetně navazující diskuze. Jednání probíhalo v ruštině, kterou v různé míře ovládali všichni přítomní, včetně odborníků z Německa, Japonska, Polska, UK a ČR. Pro jistotu byly klíčové záležitosti simultánně vyloženy také v angličtině. Každá sekce měla svého vedoucího, který řídil jednání, a sekretáře, který prováděl doplňující, zpravidla technický výklad a vedl zápis.

Prof. Fedorov při výkladu situace na alasovém polygonu Jukeči. Foto: J. Kolečka.

První sekce rozebírala problematiku zemědělství centrálního Jakutska vedeného na trvale zmrzlé půdě. Úkolem bylo sestavit odpovědi na tyto otázky: Co je známo o zemědělství na alasech ve středním Jakutsku východně od Leny? Která problematika je doposud opomíjena? Existují důkazy cílevědomého iniciování vzniku termokrasu ze strany obyvatelstva? K první otázce se došlo k definování tří etap vývoje: předzemědělská – loveská a pastevecká, oráčinná a technogenní; současné využití se specializuje na odlišné typy přírodního prostředí – závisí však na aktuálních vláhových podmínkách lokalit. K otázce (2): urbanizace a koncentrace obyvatelstva vedla k využívání nevhodných ploch za neadekvátních technologií, nerespektování legislativy a ztráty historické paměti s dopady v zesílené degradaci krajiny. K otázce (3): venkovské obyvatelstvo nemůže cíleně zahájit proces vzniku termokrasu.

Druhá sekce se zaměřila na současné sociálně ekonomické a demografické procesy na venkově východně od Leny. Otázky zněly takto: (1) Co je známo o současné sociální a ekonomické dynamice venkova a zejména o živočišné výrobě? (2) Jaká výzkumná témata nutno v dané oblasti přednostně řešit? (3) Co v oblasti degradace permafrostu nejvíce zajímá místní obyvatelstvo? Dospělo se k následujícím závěrům: (1) Jen hlavní problémy: mění se struktura zaměstnanosti na venkově s úbytkem zemědělců za všeobecné nízké rentability zemědělství, trvalý pokles počtu chovaných zvířat, likvidace drobných farem, rozvoj mechanizace sběru sena, rostoucí podmačení omezuje nasazení techniky, část zemědělců se věnuje službám pro vlastníky dobytka a luk již bydlicích ve městě; (2) Nutno obnovit výzkum racionálního využívání krmovinného potenciálu alasů; (3) Obyvatelstvu nutno vysvětlit, že nové technologie výstavby a využívání ploch na permafrostu jsou šetrnější, je třeba je využívat a nebát se

novinek (např. železnice), globální proces nelze v místě zastavit, ale nutno se přizpůsobit. Opuštěné alasy však někomu patří a nelze je libovolně využívat.

Třetí sekce pojednávala vlastní problematiku degradace permafrostu stanovením dvojice otázek: (1) Co je známo o globálních a regionálních vlivech na degradaci? (2) Jaké jsou hlavní mezery v odborných poznatcích? Výsledky diskuze v týmech byly následující: (1) Degradace permafrostu se projevuje v procesech termokrasování, termodenudace, termoabrazie, sesouvání, stržové eroze a podmáčení, což vede k redukci zemědělských ploch a hranic pozemků. Pod lesem jsou projevy degradace mírné. Příčinou jsou především globální změny, jejich místní dopady (vydatné letní deště, růst teploty vzduchu, čtenější požáry a invaze hmyzu) a plošný růst intenzivnějších lidských zásahů (výstavba infrastruktury: silnice, plynofikace; zástavba). (2) Nedostatečně je znám a zkoumán vláhový režim půd na permafrostu, malá pozornost je věnována tzv. ochranné vrstvě permafrostu (shelter layer, zaščitnyj sloj), kde teploty kolísají v rozmezí minusových hodnot, na pomezí sezónně tající aktivní vrstvy a termicky stálém hlubokém permafrostu, nutno se věnovat úniku skleníkových plynů z rozpadajícího se permafrostu.

Čtvrtá sekce se specializovala na charakteristiku vývoje permafrostu za specifických podmínek. Otázky zněly takto: (1) Co je známo o vývoji permafrostu za periglaciálních podmínek, a (2) Které procesy v permafrostu jsou nejméně známy? Reakce: (1) Současné termokrasové procesy v centrálním Jakutsku zvláště probíhají na tzv. ledovém komplexu (prakticky syngenetickém permafrostu silném 40–60 m) vzniklém během pozdního würmu (Sartang) sedimentací v jezeře hrazeném mohutným údolním ledovcovým splazem z Verchojanského pohoří u dnešního Žiganska na Leně severně od Jakutska. Od konce pleistocénu probíhá degradace, i když tehdy vznikla ochranná vrstva, intenzita kolísá s klimatickými změnami, ke kterým se připojila činnost člověka. (2) Není známo, zda vznik ochranné vrstvy vedl k ochraně ledového komplexu, nebo zda naopak přispěl k jeho probíhající degradaci.

Závěrem se ukázalo, že je naprosto nezbytné sestavit a publikovat důkladnou, avšak nepříliš rozsáhlou (max. 90 stran) populárně vědeckou publikaci o současných procesech degradace permafrostu, pro poučení, varování, vzdělávání, ale také uklidnění zainteresovaného obyvatelstva, a to na národním jazyce.

Součástí semináře byla atraktivní terénní exkurze se stanováním na alasech výzkumného polygonu Jukeči severně od města Maja na Lensko-amgském meziříčí a návštěvy rodinných a kolektivních zemědělských podniků v tomto regionu.

Jaromír Kolečka

3D vizualizace zaniklých jáchymovských lágrů

Na podzim roku 2014 došlo k náhodnému setkání zaměstnanců a studentů katedry geografie Přírodovědecké fakulty UJEP v Ústí nad Labem se zástupci spolku Političtí vězni.cz při organizaci předmětu Terénní cvičení ze sociální

Náhled 3D vizualizace důlního díla Svornost (jeden z prvků celého 3D modelu). Autorky: Kateřina Pittlová, Anna Tkáčová.

geografie. Studenti detailně prošli krajinu Jáchymovska, kde v polovině 20. století fungovala celá řada pracovních táborů (nejen) pro politické vězně. S průvodcem, kolegou, studentem 2. navazujícího ročníku magisterského studia, Jakubem Jelenem navštívili štolu v Jáchymově, kde vězni pracovali. S pamětníkem, panem Zdeňkem Mandrholcem, měli možnost vstoupit do jinak nepřístupné Červené věže smrti na okraji Ostrova nad Ohří. Objekt v tehdejší době sloužil zpracování (drcení) radioaktivní rudy. S Tomášem Bouškou ze sdružení Političtí vězni.cz absolvovali komentovanou exkurzi po zaniklých pracovních lágrech a důlních výsypkách v okolí Jáchymova.

Při těchto aktivitách se zrodila myšlenka spolupráce na zkonstruování 3D modelů vybraných zaniklých pracovních táborů. Pod vedením Martina Dolejša z katedry geografie Přírodovědecké fakulty UJEP začali studenti v rámci předmětu zaměřeného na 3D modelování pracovat na budování virtuálního 3D modelu zaniklého pracovního tábora Svornost. Shodou okolností ve stejnou dobu výzkumný tým Přemysla Štycha z katedry aplikované geoinformatiky a kartografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Hana Svaatoňová z katedry geografie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity Brno tvořili 3D model tábora Rovnost pro výstavu „Nad krajinou slz a radiace“ v rámci aktivit Výzkumného centra historické geografie. Samotný model tábora Rovnost vytvořili Josef Laštovička a Pavlo Kryshenik z Univerzity Karlovy v Praze.

Prvním krokem bylo vymodelování terénu s využitím digitálního modelu reliéfu 4. generace (tzv. lidarových dat) Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Jedná se o pravidelnou síť diskretních bodů, která obsahuje informaci o nadmořské výšce se střední chybou výšky 0,3 m v odkrytém terénu a 1 m v zalesněném terénu. Mezitím bylo nutné sehnat v archivech dobové fotografie, texty a skicy částí pracovního tábora (budov, oplocení, strážních věží), podle nichž se pokračovalo v modelování celého tábora Svornost a Rovnost (viz obr.). Dílčí kroky byly průběžně konzultovány s pamětníky tak, aby vizualizace

vypadala co nejvěrohodněji. Výsledek této obtížné práce ve virtuální realitě měl být hotov při příležitosti revitalizace Naučné stezky „Jáchymovské peklo“ na počátku léta 2015. Na tabulích naučné stezky, které musely být vytištěny ve větším předstihu, se sice modely neobjevily, ale jsou dostupné ve formě video-produkce na webu [www.politictivezni.cz] a plánuje se i jejich další prezentace v jáchymovském muzeu.

Především však byly 3D modely „na živo“ představeny při slavnostním znovu-otevření Naučné stezky 27. června 2015. Účastníci „vernisaže“ si s průvodcem Tomášem Bouškou prošli celou revitalizovanou 8,5 km dlouhou trasu stezky, při níž obdrželi od pracovníků katedry geografie PřF UJEP, Silvie R. Kučerové a Jana D. Bláhy, náhledy plakátů popisujících tvorbu 3D modelů. Plakáty větší velikosti byly nainstalovány ve foyeru Kulturního domu v Jáchymově, kde v podvečer proběhl benefiční koncert skupiny handicapovaných umělců, The Tap Tap. Během koncertu byla navíc S. R. Kučerovou a J. D. Bláhou představena a na kinoplátně promítnuta celá videoprojekce, kterou geografové k modelu lágrů vytvořili. Doufejme, že práce „na stavbě“ budou pokračovat a po čase se podaří představit všechny známé zaniklé pracovní tábory.

Silvie R. Kučerová, Přemysl Štych

Studium sociálně-prostorových vztahů obyvatel v provincii Morobe (Papua-Nová Guinea)

Od dubna do června 2015 se uskutečnil společný terénní výzkum dr. Jana D. Bláhy z katedry geografie PřF UJEP v Ústí nad Labem a doc. Martina Soukupa (nyní katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP v Olomouci a Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur) v papuánských vesnicích Yawan, Kotet a Toweth. Lokalita uvedených vesnic (viz mapa), obývaných kulturní komunitou Nungon, není českým odborníkům neznámá, jelikož Martin Soukup zde jako první antropolog uskutečnil v letech 2009 a 2011 již dva terénní antropologické výzkumy (Soukup 2013).

Vesnice Yawan, Kotet a Towet se nacházejí nad údolím řeky Uruwa v prostředí velmi členitého horského pásma Saruwaged, jehož nejvyšší vrcholy přesahují 4 100 m n. m. Lokalita leží cca na 6° jižní geografické šířky a prominence (relativní výška) okolních vrcholů je relativně velká, což činí pobyt pro evropského výzkumníka fyzicky mimořádně náročným. Místní lidé, v čele s hlavním představitelem komunity Donem Ogate, nás mezi sebe přijali jako vlastní a jejich pomoc nám však umožnila uvedené nástrahy poměrně snadno překonat.

Lokalizace vesnice Yawan.
Autor: J. D. Bláha.

Detail vesnice Yawan z vrcholu Dindiringanbo. Foto: J. D. Bláha.

Předmětem výzkumu bylo v první fázi pobytu pokračování vizuálně-antropologické studie kultury (výsledky z let 2009 a 2011 viz v Hubeňáková, Soukup 2012) a studium mentálních map jedinců z komunity jako součásti mezikulturního výzkumu ztvárnění prostoru (Bláha 2013, 2014). Tato část výzkumu proběhla v místní základní škole, kde byly účastníky vytvářeny kresby na různá témata: kultura, příroda, budoucnost vesnice, ochrana přírody atd. Získané výsledky žáků nutí našince k zamyšlení, jak překotný je současný vývoj a změny životního stylu papuánských komunit a jak velký vliv na to má především transmise poznatků západní kultury. Během povídání pro jednotlivé třídy základní školy jsme žáky seznámili s našimi obory, tedy s geografí a kulturní antropologií, a také s tím, co mají společného a odlišného Česko a Papua-Nová Guinea.

Hlavní část výzkumu, v němž byly kombinovány geograficko-kartografické metody s kulturně-antropologickými, byla však zaměřena na mapování vesnice Yawan (viz obr.) a části vesnice Toweth včetně studia genealogií a dalších sociálních charakteristik obyvatel vesnic. Vydatně nám při tom pomáhali dva místní asistenti jménem Benny a Duga, za což jim patří naše velké uznání. Přímo v náročném terénu bylo zaměřeno více než 500 GPS bodů včetně tzv. Starého Yawanu a zhruba 50 tras, zaměřena byla také velikost jednotlivých staveb, zjišťovány byly jejich funkce apod. Výstupem by měly být tematické mapy lokality zaměřené na sídelní a sociální strukturu. Záměr výzkumu se podařilo beze zbytku naplnit o týden dříve, než bylo plánováno, proto jsme se přemístili do Binatang Research Center v Nagadě, kde své entomologické

výzkumy provádí mezinárodní tým prof. Vojtěcha Novotného (JČU v Českých Budějovicích). Přítomné zaměstnance a doktorandy jsme během přednášky seznámili s naším výzkumem a pořízenými daty.

Strategická pozice výzkumného centra umožnila navštívit knihovny v blízkém univerzitním městě Madang (zároveň hlavní město stejnojmenné provincie).

V poslední fázi pobytu byl pro potenciální budoucí výzkum kulturních komunit navštíven ostrov vulkanického původu s názvem Karkar (obvod ostrova cca 80 km, nejvyšší nadmořská výška 1 839 m), ležící zhruba 30 km od severního pobřeží Nové Guineje v Bismarckově moři. Záměrem je zveřejnit geografickou analýzu tohoto ostrova v některém z českých geografických periodik.

Více informací o výzkumu se čtenáři budou moci dozvědět během akce Týden geografie (18.–24. listopad 2015), pořádané v rámci Dnů geografie ČGS katedrou geografie UJEP v Ústí nad Labem. Oba účastníci výzkumu zde představí dílčí výsledky a pohovoří o pobytu včetně dalších zážitků z cest.

Jan D. Bláha, Martin Soukup

Literatura:

- BLÁHA, J. D. (2013): Kulturní aspekty kartografické tvorby: využití mentálních map v mezikulturním výzkumu. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 148 s.
- BLÁHA, J. D. (2014): Geneze kulturní diverzity a kulturní unifikace mapových stylů. *Culturologia, The Journal of Culture*, 3, č. 2, s. 57–60.
- HUBENÁKOVÁ, J., SOUKUP, M. (2012): Nungon People of Uruwa: Drawings from Papua New Guinea. Pavel Mervart, Červený Kostelec, 163 s.
- SOUKUP, M. (2013): Antropologie a Melanésie: Z doby kamenné do kyberprostoru. Karolinum, Praha, 630 s.

22. Americký semestr na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK v Praze

Od konce března do začátku června probíhal na katedře sociální geografie Přírodovědecké fakulty UK v Praze 22. ročník tzv. Amerického semestru. Jde o prestižní program vzájemné spolupráce mezi Univerzitou Karlovou v Praze a americkou Dartmouth College (New Hampshire, USA), která vznikla před více než 20 lety především zásluhou prof. George Demko a jeho českých kolegů, doc. Ivana Bičíka, doc. Dušana Drbohlava a dr. Ludvíka Kopačky. Od roku 1994 tak každoročně v rámci tohoto programu přijíždějí do Prahy studenti jedné z nejprestižnějších amerických univerzit.

Hlavním cílem programu je poskytnout americkým studentům ucelený přehled o geografii Česka v kontextu vývoje Evropy a zvláště vývoje transformujících se zemí střední a východní Evropy. Během několika ucelených přednáškových bloků doplněných exkurzemi se studenti postupně seznamují se všemi podstatnými stránkami prostorového a sociálního vývoje Česka, zejména v posledních desetiletích. Po absolvování přehledové zkoušky na přelomu dubna

Zahájení 22. Amerického semestru (na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PrF UK v Praze). Foto: M. Fiala.

a května zpracovávají vlastní skupinové výzkumné projekty reflektující získané poznatky a zkušenosti. Celý program se odehrává vždy od konce března do začátku června. Kromě studijních aktivit mají však účastníci programu dostatek prostoru také pro poznávání české a středoevropské kultury, navazování kontaktů s českými studenty a pořádání společných akcí.

Letošní již 22. ročník Amerického semestru byl zahájen v pondělí 30. března 2015. V Praze na Albertově jsme tak přivítali třináct amerických studentek doprovázených prof. Christopherem Sneddonem. Během následujícího měsíce pak studentky absolvovaly po několika úvodních hodinách českého jazyka celkem šest tematických bloků zaměřených na kulturní a politické souvislosti, kulturně geografické a demografické podmínky Česka, městské prostředí, regionální rozvoj, ekonomickou geografii a zemědělství, cestovní ruch a ochranu přírody. Kromě přednášek zahrnovaly bloky vždy alespoň jednu exkurzi do různých koutů Česka včetně třídní exkurze po Vysočině a jižní Moravě.

Druhý měsíc pobytu v Česku se věnovaly studentky již pod vedením dr. Susanne Freidberg samostatné práci na vlastních výzkumných projektech. Výsledky projektů pak představily formou prezentací 2. a 3. června svým kolegyním i členům hostící katedry. Tematické rozpětí projektů přitom sahalo od mapování situace ukrajinských migrantů v Česku, přes výzkum lázeňského cestovního ruchu v západočeských lázeňských centrech až po zkoumání percepce uměleckých děl ve veřejném prostoru Prahy.

Do organizace Amerického semestru se zapojila také řada studentů bakalářského, magisterského i doktorského stupně, kteří doprovázeli studentky na exkurze, pomáhali jim s organizačními záležitostmi nebo s realizací výzkumu v rámci projektů. Zároveň však společně podnikli několik výletů a sportovních akcí, které daly americkým studentkám možnost nahlédnout lépe do českého

prostředí a zároveň jejich českým kolegům nabídly možnost seznámit se s odlišným pohledem a v neposlední řadě se také zdokonalit v angličtině.

Oba doprovázející vyučující byli rovněž odborným obohacením pro pražské geografické pracoviště. Prof. Christopher Sneddon vystoupil v pátek 17. dubna v rámci odborného semináře Programu rozvoje vědního oboru Geografie (PRVOUK) s přednáškou věnovanou geopolitickým souvislostem stavby velkých přehrad během 20. století nazvanou „Concrete Revolution: Cold War Geopolitics and the Dissemination of Large Dams, 1933–1975“. Na mezinárodní studentské konferenci New Wave, která se konala ve dnech 21. a 22. května v Praze na Albertově, pak dr. Susanne Freidberg přednesla jednu z klíčových přednášek s názvem „An Unnatural History of Freshness“ věnovanou historickým souvislostem a zejména geografickým dopadům poptávky po čerstvých potravinách.

Přípitek k závěrečnému rozlučkovému večírku pak proběhnul příznačně v Americkém baru Obecního domu v Praze. Historické a geografické souvislosti tohoto místa, které je spjaté jak s českými, tak i s americkými dějinami, nám přiblížil doktorand na KSGRR PřF UK v Praze Mgr. Tomáš Mozzr.

Realizace mezinárodní spolupráce s prestižní americkou univerzitou znamená pro českou stranu významné obohacení o nové odborné i lidské zkušenosti, a to jak pro pedagogy, tak také pro studenty, kteří jsou zapojeni do programu. Již nyní se můžeme těšit na další, v pořadí již 23. ročník.

Magdalena Kašková

Playful geography na ostrově Gozo

Multidisciplinarita, hravost a geografie byly hlavními hesly desetidenního pobytu na ostrovu Gozo, menšímu dvojčeti Malty. Kurzu se zúčastnilo šest studentů z Univerzity Palackého v Olomouci zastupující rozvojová studia, regionální geografii a geoinformatiku. Ti působili v týmech složených z ostatních účastníků z univerzit v Manchesteru, Warwicku, Utrechtu a Malty. Zaměření všech účastníků bylo rozdílné, kdy mezi zastoupené obory patřila geografie, game studies, design, programování, počítačová grafika a jiné. Vzhledem k tomu, že týmy byly složené s ohledem na rozdílnost a multidisciplinaritu studentů, došlo k velmi zajímavému a unikátnímu mixu studentů, kteří řešili zadané úkoly z mnoha různých perspektiv.

Náplní výjezdu nebyly jenom odborné přednášky, ale především hry a metody hravého poznávání ostrovů. Studenti byli rozděleni do sedmi skupin a to tak, aby zastoupení bylo co nejrozdílnější. Ještě před odjezdem si členové skupin měli vybrat téma, které následujících 10 dní zkoumali. Mezi vybranými oblastmi zkoumání byla témata jako jídlo, pití, voda nebo mýty a legendy.

Odborné přednášky byly pořádány v prostorách místní univerzity v městečku Xewkija. Celodenní program byl často prokládán různými hrami. Na rozdíl od teoreticky zaměřených dnů se „herní dny“ odehrávaly po celé ploše ostrova. To dalo studentům možnost prozkoumat celý ostrov Gozo a poznat místní kulturu. První velká hra, na způsob geocachingu, dala skupinkám možnost objevit zajímavé lokality na ostrově související s jejich vybraným tématem. Úkoly na

Skupinová práce na kampusu Gozo. Foto: J. Pánek.

hledaných lokalitách nabízely nejen odlišný pohled na zkoumané téma, ale také vyvolávaly hluboké debaty mezi odlišnými obory.

Velmi zajímavý byl druhý herní den, kdy cílem skupinek bylo vytvořit mapu pachů. V brzkých dopoledních hodinách se skupiny rozeběhly po celém ostrově a „oouchávaly kde co“. Výsledkem byly různorodé výstupy, od digitálních map až po velmi abstraktní mapy. Třetí celodenní hra byla odlišná tím, že úkoly si skupinky vymýšlely navzájem. Téměř na závěr kurzu tak členové skupinky získali další odlišný pohled na jejich téma. Na závěr celého kurzu proběhly prezentace všech skupinek a jejich témat.

Ke zhodnocení celého kurzu je třeba říct, že ostrov Gozo je perfektní lokalita pro tento kurz, je dostatečně malý na to, aby se dal prozkoumat pěšky, případně s pomocí lokální MHD. Mimosezónní březen umožnil studentům interakci hlavně s lokálními obyvateli. Hotel San Andrea v městečku Xlendi byl domovskou základnou celého kurzu. Výborné jídlo a skvělý personál významně zpříjemnili celý pobyt. Největším přínosem celého kurzu byla především možnost setkat se se studenty z jiných univerzit a pozorovat odlišnost přístupu ke zkoumání a ke kladení důrazu na metodologii. Především pro studenty techničtějších oborů byla toto velmi nevšední záležitost. Možná je jen trochu škoda, že právě tito studenti nedostali větší prostor pro seznámení ostatních s jejich oborem a přístupem.

Terénní cvičení bylo součástí tříletého projektu s názvem Field-based learning: multidisciplinary mobile mapping methods. Koordinuje ho Manchesterská univerzita, která v oblasti geografie patří mezi deset nejlepších pracovišť v Evropě. Na Univerzitě Palackého v Olomouci projekt řídí katedra rozvojových studií.

Tomáš Králík, Klára Vodňanská